

Valdes pārskats par Latvijas Statistiku asociācijas darbu 2022. gadā (27.03.2023)

Kopš iepriekšējās pilnsapulces ir pagājis viens gads. Šajā laikā noturētas 3 valdes sēdes, kurās izskatīti aktuālie Asociācijas (biedrības) darba jautājumi. Tradicionāli, ka valdes locekļi bija aktīvi, it īpaši Anita Švarckopfa, Mārtiņš Liberts, Juris Krūmiņš, Aija Žīgure, Jānis Lapiņš, Ģirts Briģis, Jānis Misiņš. Īpašs paldies par lielu organizatorisku atbalstu Mārtiņam Libertam un Gunai Graudiņai, kā arī revidentei Dacei Krievkalnai.

Latvijas Statistiku asociācija pieņēma paziņojumu par Latvijas statistiku nosodījumu Krievijas izraisītajam karam Ukrainā (<https://www.statistikuasociacija.lv/2022/03/latvijas-statistiku-asociacijas-nosodijums-krievijas-izraisitajam-karam-ukraina/>).

Ir izstrādāta un regulāri papildināta, kā arī izveidota angļiskā versija LSA mājas lapai, kā arī informācija sociālajos tīklos, par ko pārliecinājāmies, ka šīs vietnes tiek izmantotas. Te īpaši lielu darbu regulāri iegulda Mārtiņš Liberts, kurš regulāri informē par jaunumiem, par informāciju no citām valstīm.

Tradicionāli, gan valdes sēdēs, gan arī visā Asociācijas darbībā zināma vērība tika veltīta, lai turpinātos tematiskie lasījumi par aktuāliem statistikas teorētiskajiem un prakses jautājumiem. Aktīva sadarbība tika turpināta ar Latvijas Universitātes doktorantūras skolu. Par tematiskajiem lasījumiem informācija nosūtīta gan Centrālās statistikas pārvaldes darbiniekiem, gan Latvijas augstskolu mācībspēkiem, doktorantiem un citiem studentiem. Liels paldies Mārtiņam Libertam par kopīga lasījuma organizēšanu 2022.gada oktobrī ar Igaunijas kolēģiem. Īpaši interesants bija Daces Krievkalnes lasījums par veselības aprūpes kontu sistēmu, Rīgas Ekonomikas augstskolas profesora Arņa Saukas lasījums par ēnu ekonomikas novērtējumu – par praktisko pieredzi un izaicinājumiem, Armanda Plātes lasījums par 2020.gada Lauksaimniecības skaitīšanas rezultātiem un citiem aktuāliem jautājumiem.

Daudzi Latvijas Statistiku asociācijas biedri turpināja darbu pie zinātnisko publikāciju sagatavošanas un publicēšanas gan Latvijā, gan ārpus tās robežām.

Notiek laba sadarbība ar Lietuvas un Igaunijas statistiķiem, kur nozīmīgākā ir zinātnisko publikāciju iespējas un kolēģu darba aktualitāšu apzināšana. Ļoti interesants bija Baltijas, Ziemeļvalstu un Ukrainas sadarbības tīkla (*Baltic-Nordic-Ukrainian Network on Survey Statistics*) organizētais ikgadējais seminārs Tartu (*Workshop on Survey Statistics 2022 in Tartu, Estonia (hybrid workshop)* <https://wiki.helsinki.fi/display/BNU/Workshop+on+Survey+Statistics+2022>), kur piedalījās arī daudzi pārstāvji no Latvijas. Turpināta arī ilggadējā sadarbība ar Zviedrijas, Somijas, Norvēģijas, Vācijas, Lielbritānijas, Ukrainas, Ungārijas statistiķiem. Turpinās laba sadarbība ar Amerikas Statistiku asociāciju, kā arī Augsta līmeņa kursu statistikā (*European Courses in Advanced Statistics - ECAS*) organizatoriem.

Starptautisko zinātnisko konferenču organizēšana Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē notiek sadarbībā ar LSA, pagājušajā gadā tika organizētas kārtējās LU zinātniskās konferences sekcijas, vairākās sekcijās piedalījās vairāki asociācijas biedri. LSA biedri piedalījušies arī Rīgas Stradiņa Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības universitātes zinātniskajā konferencē.

Valdes sēdēs apspriesti jautājumi par efektīvāku asociācijas biedru darba organizēšanu. Svarīgs jautājums patreiz, kad liela daļa aktivitāšu notiek attālināti, ir laba komunikācija un informācijas aprīte ar visiem asociācijas biedriem. Ir nodrošināta ikgadējo LSA biedru naudu pārskaitīšana uz asociācijas kontu. Šis process jau norit ļoti veiksmīgi. Tāpat valdes sēdēs regulāri tiek apspriesti jautājumi un priekšlikumi par LSA mājas lapas pilnveidošanu.

Jaunāka gadagājuma biedru iesaistīšana asociācijas darbā joprojām ir aktuāls uzdevums. Pašlaik asociācijā ir 96 biedri. Jāturpina informatīvs darbs par LSA darbības virzieniem ar mērķi piesaistīt jaunus biedrus.

LSA biedru aktivitātes saistībā ar statistiku

Centrālā statistikas pārvalde (CSP) asociācijas valdes locekles Aijas Žīgures vadībā pārskata periodā turpināja pildīt savus galvenos uzdevumus – nodrošināt iekšzemes un ārvalstu datu lietotājus ar savlaicīgu, precīzu, pilnīgu, viegli saprotamu un starptautiski salīdzināmu statistisko informāciju par Latvijas ekonomiskajām, demogrāfiskajām, sociālajām un vides parādībām un procesiem, izmantojot mūsdienīgus IT risinājumus un labāko pieredzi šajā jomā, notiek jaunā oficiālās statistikas portāla iedzīvināšana un pirmo reizi vēsturē notika Tautas un mājokļu skaitīšana, kurā izmantoja tikai administratīvos resursus.

CSP aktīvi turpināja piedalīties Apvienoto Nāciju Statistikas Komisijas darbā. Tika gatavotas atsauksmes, komentāri un viedokļi par statistikas darbu regulējošiem dokumentiem, rokasgrāmatām un metodoloģijām.

Kopš tika pieņemts Statistikas likums, izveidota Statistikas padome, Aija Žīgure vada Latvijas Statistikas padomes darbu, visu padomes izskatīto jautājumu prezentācijas (arī sanāksmju videoieraksti) ir pieejamas CSP mājas lapā, tās plaši izmanto mācību darbā un studiju procesā augstskolās.

Vairāki LSA valdes locekļi aktīvi darbojušies dažādu rīcībpolitikas dokumentu izstrādāšanā un pilnveidošanā, kur izmantoti viņu pētījumu rezultāti – Jānis Vucāns (Latvijas Republikas Saeimā), Pēteris Zvidriņš (Ministru Kabineta Demogrāfijas lietu padomē).

Pēdējos gados pētniecisko darbu aktīvi turpināja LSA asociācijas biedri. Juris Krūmiņš bija līdzvadītājs Valsts pētījumu programmas projektam *DemoMig*, kurā iesaistīti izpildītāji no dažādām institūcijām un vairāki LSA biedri. Jānis Misiņš piedalījās valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” īstenošanas un uzraudzības komisijā, projektā Vienotā rīcība par veselības informāciju (*Joint Action on Health Information towards a sustainable EU health information system that supports country knowledge, health research and*

policymaking) un projektā Iedzīvotāju veselības informācijas izpētes infrastruktūra (*Population Health Information Research Infrastructure (PHIRI) for COVID-19*). Aija Žīgure ir radusi iespēju piedalīties Latvijas Universitātes ikgadējās zinātniskās konferences Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes sekcijas līdzvadīšanā (Aija Žīgure kopā ar Birutu Sloku vadīja sekciju *Vadības zinību un uzņēmējdarbības attīstības dažādi aspekti*), un ir nolasījusi interesantu un plašas diskusijas un daudzus jautājumus veicinošu referātu, informācija ir pieejama konferences mājas lapā <https://www.bvef.lu.lv/petnieciba/konferences/lu-konferences/lu-81-starptautiska-zinatniska-konference/>.

Liels prieks, ka ir rūpīgi strādāts pie nopietnas maģistra studiju programmas izstrādē Biostatistikā, kuras organizators un studiju programmas direktors ir Andrejs Ivanovs no RSU, kurā paredzēts iesaistīt docētājus no Rīgas Stradiņa universitātes, Latvijas Universitātes, Tartu Universitātes un citām universitātēm (par to plašāk ziņos Andrejs Ivanovs). Studiju programma saņēmusi licenci un jācer, ka tajā drīz tiks uzņemti studenti (iepriekšējā pieteicās pārāk maz studentu).

Studiju programma matemātiķis – statistiķis tiek gatavota atkārtotai akreditācijai, te ļoti lielu darbu veic studiju programmas direktore Inese Bula kopā ar saviem kolēģiem. Izmainītā normatīvā regulējuma dēļ atbilstošais profesijas standarts vairs nebija derīgs, bet sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti un tika sagatavots un 12.10.2022 tika apstiprināts kopīgs standarts (datu analīzes vecākais speciālists <https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-224.pdf>).

Ventspils Augstskolas, Latvijas Lauksaimniecības universitātes pētnieku kolektīvi ir turpinājuši darbu pie uzņēmējdarbības vides kompleksas vērtēšanas problēmām Latvijā reģionālā aspektā, aktuāliem izglītības jautājumiem.

Vairākas ar statistiku saistītas tēmas izpilda arī RTU, LLU un RSU mācībspēki. Viņi ir bijuši ļoti veiksmīgi starptautiskās atpazīstamības realizācijā.

Turpinās LSA biedru līdzdalība starptautiskajā sadarbībā. LSA biedrs Mārtiņš Liberts kā oficiālais Latvijas pārstāvis aktīvi darbojas Starptautiskajā apsekojumu statistiķu asociācijā. Valdes locekļi Juris Krūmiņš un Biruta Sloka ir Latvijas Augstskolu profesoru asociācijas valdes locekļi, Juris Krūmiņš ir LU BVEF domes priekšsēdētājs, VPP projekta līdzvadītājs, LU profesors. Jānis Misiņš darbojas projekta *Euro-Peristat* zinātniskajā komisijā, EK organizētā Veselības informācijas ekspertu darba grupā (*Expert Group on Health Information*) un OECD organizētā Veselības statistikas darba grupā (*Working Party on Health Statistics*). Aktīvi darbojas Latvijas Universitātes (LU) Fizikas, matemātikas un optometrijas fakultātes (FMOF) Matemātikas nodaļas Statistisko pētījumu un datu analīzes laboratorija tās vadītāja Matemātikas nodaļas profesora Jāņa Valeiņa vadībā. Statistisko pētījumu un datu analīzes laboratorijas galvenais mērķis ir veikt pētījumus un sniegt konsultācijas teorētiskās un pielietojamās statistikas jomās. Informāciju sadarbībai ar Statistisko pētījumu un datu analīzes laboratoriju meklējiet mājaslapā <https://statistics.lu.lv/>.

Aktīvi darbojas Rīgas Stradiņa Universitātes Statistikas mācību laboratorija Andreja Ivanova vadībā, pēc Pasaules Biostatistikas asociācijas valdes pieņemtā lēmumu, 31. Starptautiskā Biostatistikas konference notika Rīgā 2022. gada 10.-

15.jūlijā. Konference tiek rīkota reizi divos gados un tā ilga sešas dienas, pulcējot 800–1000 biostatistiķu no visiem pasaules kontinentiem. Sīkāku informāciju par konferenci sniegs Andrejs Ivanovs, informācija pieejama arī <https://www.rsu.lv/aktualitates/riga-aizvadita-31-starptautiska-biostatistikas-konference>.

Sniedze Karlsonē aktīvi piedalās NOMESCO organizētā Ziemeļu-Baltijas valstu nāves cēloņu statistikai veltītajā darba grupā, veicot nāves cēloņu piemēru kodēšanu, šādi nodrošinot vienotu principu izstrādi un starptautiski salīdzināmu datu iegūšanu.

Biruta Sloka piedalās Eiropas Statistikas biroja Konsultatīvās padomes (ESAC) darbā. ESAC pārstāvji gatavo dažādus komentārus, piemēram, par eksperimentālo statistiku par ienākumiem un patēriņu; par mikro datu un makro datu izmantošanu statistikai par ienākumiem un patēriņu, par statistikas zinātnes komunikācijas aspektiem ar dažādiem statistikas datu lietotājiem, par statistisko literatūru (*statistical literacy*), par dažādu nozaru dalībvalstu pārstāvju sanāksmēm,

Studenti ar statistiku saistītos studiju kursus apgūst arī visu Latvijas augstskolu sociālo zinātņu bakalaura, maģistra un doktora studiju programmās. Lielākai daļai studentu noslēguma darbos (bakalaura darbos, kvalifikācijas darbos, maģistra darbos un disertācijās) tiek izmantotas statistiskās metodes un statistikas datu bāzes un šo darbu izstrādes laikā notiek studentu intensīvas konsultācijas arī pie Asociācijas biedriem un CSP Informācijas centrā. Jau vairākkārt par aktualitātēm statistiskās informācijas ieguvē informējis CSP Informācijas un komunikācijas departamenta direktors Uldis Ainārs.

Statistikas kursi ir obligāti augstskolu studiju programmās. Tāpēc daži Asociācijas biedri strādā pie mācību līdzekļu sagatavošanas. Ir prāvs zinātnisko publikāciju skaits, kas pieejamas arī prestižās zinātnisko publikāciju datu bāzēs un publikācijas ir indeksētas *SCOPUS*, *Web of Science* un citās prestižās datubāzēs.

LSA valdes vārdā Biruta Sloka

2023.gada 27.marts